

Innhold

Forord	5
1 Innledning	21
1.1 Omstilling og nedbemanning	21
1.2 Styrets ansvar for å sikre forsvarlig drift	22
1.3 Beskyttelse av arbeidet som gode for arbeidstakeren	24
1.4 Nærmere om bokens tema	26
2 Rettslig ramme for omstillingsprosesser	28
2.1 Innledning	28
2.2 Arbeidsrettslig lovgivning	28
2.2.1 Arbeidsrettslige regler i privat og offentlig sektor	28
2.2.2 Virkeområdet for regelverket – arbeidsavtalens parter	31
2.2.2.1 Innledning	31
2.2.2.2 Arbeidstaker- og arbeidsgiverbegrepet	31
2.2.2.3 Virksomhetsbegrepet	35
2.2.3 Virkeområdet for regelverket – rettsvalgsspørsmål	37
2.3 Annen lovgivning	39
2.3.1 Generelt	39
2.3.2 Omstillingslova	39
2.3.3 Personopplysningsloven	43
2.4 Alminnelige merknader om avtalers betydning for omstilling og nedbemanning	48
2.4.1 Innledning	48
2.4.2 Partenes adgang til å inngå avtaler om omstilling og nedbemanning	48
2.4.3 Omstillingsavtalers rettslige stilling – individuell eller kollektiv bundethet?	51
2.4.3.1 Problemstillingen	51
2.4.3.2 Tariffrettslig ettervirkning	51
2.4.3.3 Individuelle «ettervirkninger»	53
2.5 Tariffavtalers betydning for omstilling og nedbemanning	56
2.5.1 Tariffavtaler og tariffbundethet	56
2.5.2 Tariffavtalen som skranke for hva som kan besluttes	58
2.5.3 Tariffavtalens krav til saksbehandlingen	60

2.5.4	Fredsplikten	61
2.5.5	Resignasjonsplikt og tvistebehandling. Sanksjoner mot tariffbrudd.	63
3	Informasjon og drøftelse etter lov og tariffavtale	65
3.1	Innledning	65
3.2	Arbeidsgivers plikt til informasjon og drøftelse etter arbeidsmiljøloven kapittel 8	66
3.2.1	Generell plikt til informasjon og drøftelser	66
3.2.2	Gjennomføring av plikten til informasjon og drøftelse	67
3.2.3	Fortrolige opplysninger	71
3.3	Arbeidsmiljøutvalget	73
3.4	Tariffavtalt drøftelsesplikt	74
3.5	Krav til informasjon og drøftelse ved masseoppsigelser.	78
3.6	Ansattes medvirkning i internasjonale virksomheter	78
4	Vern mot diskriminering	81
4.1	Innledning	81
4.2	Rettslig grunnlag – de fire diskrimineringslovene og menneskerettsloven	82
4.3	Arbeidsmiljølovens bestemmelser.	84
4.3.1	Forbud mot diskriminering.	84
4.3.2	Diskrimineringsforbudet gjelder for alle sidene ved arbeidsforholdet	86
4.3.3	Unntak fra forbudet mot diskriminering og positiv særbehandling	87
4.4	Håndheving og sanksjoner.	89
5	Fleksibel bruk av egne ansatte – særlig om arbeidsgivers styringsrett	91
5.1	Innledning	91
5.2	Avtaleregulering eller arbeidsgivers styringsrett.	91
5.2.1	Innledning og problemstillinger.	91
5.2.2	Arbeidsgivers styringsrett.	93
5.2.2.1	Styringsrettens alminnelige innhold	93
5.2.2.2	Styringsretten som forutsetning for arbeidsavtale og tariffavtale.	93
5.2.2.3	Styringsrettens grenser.	95
5.2.2.4	Skillet mellom virksomhetsledelse og arbeidsledelse.	97
5.3	Styringsretten som grunnlag for endringer i arbeidets innhold. . . .	98
5.3.1	Innledning	98
5.3.2	Nærmere om endringsadgangen – generelt	99

5.3.2.1	Utgangspunkt: Tolkning av arbeidsavtalen	99
5.3.2.2	Alminnelige retningslinjer – grunn- pregstandarden?	102
5.3.2.3	Utvikling mot en mer omfattende endringsadgang?	104
5.3.2.4	Fremgangsmåte	108
5.3.3	Nærmere om endringsadgangen – kasuistikk	108
5.3.3.1	Innledning	108
5.3.3.2	Omfordeling av arbeidsoppgaver som følge av omlegging av driften eller organisatoriske endringer	108
5.3.3.3	Arbeidstakers stillingsnivå.	110
5.3.3.4	Midlertidige arbeidsoppgaver	110
5.3.3.5	Overføring til likeartet arbeid	111
5.3.3.6	Endring av arbeidsoppgaver i oppsigelsestiden	112
5.3.4	Øvrige vilkår for arbeidsgivers endringsadgang – saksbehandlingen m.m.	112
5.4	Regulering av arbeidsplikten	116
5.5	Bostedskrav	119
5.6	Åpent internt arbeidsmarked i konsernforhold	122
5.6.1	Innledning	122
5.6.2	Rettslige utgangspunkter	122
5.6.3	Ulike arbeidstakergrupper og behov – noen skisser til løsning	124
5.6.4	Ressurspool-/vikarbyråmodellen	125
5.6.4.1	Presentasjon	125
5.6.4.2	Arbeidsmarkedsloven § 27 og arbeidsmiljøloven § 14-12.	126
5.6.4.3	Avtalemodeller ved praktisering av åpent internt arbeidsmarked	128
6	Fleksibel bruk av annen arbeidskraft enn egne ansatte	129
6.1	Innledning	129
6.2	Arbeidsinnleie	129
6.2.1	Generelt	129
6.2.2	Sondringen mellom arbeidsmiljøloven § 14-12 og § 14-13.	129
6.2.3	Forholdet til arbeidsmarkedsloven § 27 – krav til utleievirksomheten	130
6.2.4	Arbeidsgiver og arbeidstaker i innleieforhold	131
6.2.4.1	Vilkåret om innleieforhold.	131
6.2.4.2	Arbeidsgiveransvar i innleieforhold.	131
6.2.4.3	Avgrensning mot bruk av arbeidskraft gjennom andre tilknytningsformer, særlig entrepriser	131

6.2.5	Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som har til formål å drive utleie – arbeidsmiljøloven § 14-12	133
6.2.5.1	Innleie må skje fra virksomhet som har til formål å drive utleie	133
6.2.5.2	Innleie kan bare finne sted i samme utstrekning som det kan avtales midlertidig ansettelse etter arbeidsmiljøloven § 14-9 første ledd bokstav a–e	136
6.2.5.3	Utvidet adgang til bruk av arbeidsinnleie etter arbeidsmiljøloven § 14-12	137
6.2.5.4	Arbeidsgivers drøftelsesplikt	138
6.2.5.5	Vern av innleide arbeidstakere: Likebehandling, opplysningsplikt og solidaransvar	139
6.2.6	Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som ikke har til formål å drive utleie – arbeidsmiljøloven § 14-13	141
6.2.6.1	Generelt	141
6.2.6.2	Krav om drøftelse før det tas beslutning om innleie	142
6.2.6.3	Krav om avtale ved visse former for arbeidsinnleie etter arbeidsmiljøloven § 14-13	143
6.2.7	Tvist om det foreligger lovlig arbeidsinnleie	143
6.3	Outsourcing og arbeidstakeres stillingsvern	145
6.3.1	Innledning	145
6.3.2	Outsourcing og oppsigelse	145
6.3.2.1	Hvilke regler gjelder for oppsigelser i forbindelse med outsourcing?	145
6.3.2.2	Anvendelsesområdet for det særskilte oppsigelsesvernet i arbeidsmiljøloven § 15-7 tredje ledd	146
6.3.2.3	Betydningen av at arbeidsmiljøloven § 15-7 tredje ledd kommer til anvendelse	148
6.3.3	Kan arbeidstakerne kreve at ansettelsesforholdet opprettholdes?	149
6.3.4	Kan outsourcing utløse fortrinnsrett til ansettelse etter arbeidsmiljøloven § 14-2?	149
7	Virksomhetsoverdragelser	150
7.1	Innledning	150
7.2	Arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse	150
7.2.1	Bakgrunn og anvendelsesområde	150
7.2.2	Overdragelse av «virksomhet eller del av virksomhet»	152
7.2.2.1	De to kravene til gjenstanden for overdragelse	152
7.2.2.2	Kravet til en selvstendig økonomisk enhet	153
7.2.2.3	Kravet til at enheten bevarer sin identitet etter overdragelsen	155

7.2.3	Overføring «til en annen arbeidsgiver»	162
7.2.4	Overføring som følge av «overdragelse»	163
7.2.5	Avtalerettslig grunnlag for overføring av arbeidsforhold, rettigheter mv.	164
7.3	Overføring av arbeidsforhold og rettigheter	165
7.3.1	Innledning	165
7.3.2	Generelt om overføring av arbeidsforhold	167
7.3.3	Hvilke arbeidsforhold overføres – overføring av virksomhetsdel	170
7.3.4	Hvilke rettigheter og plikter som overføres til ny arbeidsgiver – arbeidsmiljøloven § 16-2	172
7.3.4.1	Individuelt avtalte rettigheter og plikter	172
7.3.4.2	Tariffavtalte rettigheter og plikter	174
7.3.4.3	Særlig om henvisningsbestemmelser.	178
7.3.5	Pensjon og virksomhetsoverdragelse	180
7.4	Arbeidstakernes reservasjons- og valgrett	180
7.4.1	Innledning	180
7.4.2	Reservasjonsretten	181
7.4.3	Valgrett	184
7.4.4	Virkning ved utøvelse av valgrett	186
7.5	Forbudet mot oppsigelse på grunn av virksomhetsoverdragelse – arbeidsmiljøloven § 16-4	187
7.6	Representasjon – vern av tillitsvalgte – arbeidsmiljøloven § 16-7 .	188
7.7	Tariffavtalens stilling ved virksomhetsoverdragelse	190
7.7.1	Innledning	190
7.7.2	Utgangspunktet etter arbeidsmiljøloven § 16-2 annet ledd .	191
7.7.2.1	Overføring av tariffbundethet	191
7.7.2.2	Mottaker for erklæringen: Fagforening	191
7.7.2.3	Fristen for å fremsette erklæring	192
7.7.2.4	Formkrav	194
7.7.2.5	Rettsvirkninger av erklæringen	194
7.7.3	Særlig om overføring av tariffavtale på annet grunnlag. . . .	195
7.7.3.1	Utgangspunkter	195
7.7.3.2	Proforma-disposisjoner	196
7.7.3.3	Rettslig og faktisk omorganisering av virksomhet	197
7.7.4	Betydningen av selskapsrettslige regler	202
7.8	Kollektiv informasjons- og drøftelsesplikt	204
7.8.1	Innledning	204
7.8.2	Den lovbestemte informasjons- og drøftelsesplikten	205
7.8.3	Tariffbestemt informasjons- og drøftelsesplikt	207
7.8.4	Sanksjoner ved brudd på lovbestemt eller tariffbestemt informasjons- og drøftelsesplikt.	208

8 Permittering	209
8.1 Innledning – hva innebærer permittering?.....	209
8.2 Hjemmel for permittering	209
8.3 Vilkår for permittering – permittering eller oppsigelse?	212
8.4 Fremgangsmåten ved permittering	216
8.4.1 Varsel til NAV	216
8.4.2 Drøftelser med de ansatte.....	216
8.4.3 Utvelgelse for permittering	217
8.4.4 Permitteringsvarsel.....	219
8.4.5 Permitteringsbevis	221
8.4.6 Arbeid under permittering – arbeid i egen bedrift og for annen arbeidsgiver.....	221
8.5 Permittering og sykepenger.....	222
8.6 Oppsigelse under permittering – permittering ved oppsigelse	223
8.7 Lov om lønnsplikt under permittering.....	225
8.7.1 Virkeområde og hovedinnhold.....	225
8.7.2 Arbeidsgivers lønnsplikt.....	225
8.8 Rett til dagpenger under permittering	229
8.9 Opptjening av feriepenger under permittering	230
9 Kravet om at oppsigelser skal ha saklig grunn	231
9.1 Innledning	231
9.2 Oppsigelser i i konsernforhold	233
9.3 Domstolskontroll – særlig om oppsigelse	234
9.4 Saklighetsnormen i arbeidsmiljøloven § 15-7.....	236
9.4.1 Rettslige utgangspunkter	236
9.4.2 Bedriftens behov for rasjonaliseringstiltak/nedbemanning .	237
9.4.3 Utvelgelse av overtallige ansatte	241
9.4.4 Plikten til å tilby annet passende arbeid.....	241
9.4.4.1 Innledning	241
9.4.4.2 Nærmere om «annet passende arbeid»	241
9.4.4.3 Annet passende arbeid i «virksomheten»	244
9.4.5 Individuell interesseavveining mellom virksomheten og arbeidstaker.....	245
9.4.6 Remplassering – oppsigelser kombinert med nyansettelser.	247
9.5 Opphør av arbeidsforhold grunnet alder	248
9.5.1 Innledning	248
9.5.2 Arbeidsmiljølovens aldersgrense	249
9.5.3 Lavere bedriftsinterne aldersgrenser	250
9.5.3.1 Den generelle hjemmelen i § 15-13a tredje ledd..	250
9.5.3.2 Lavere aldersgrenser av hensyn til helse eller sikkerhet.....	253
9.5.4 Varslingsregler	255

9.6	Prøvetidsansattes stilling	255
9.6.1	Innledning – rettslig bakgrunn	255
9.6.2	Nærmere om oppsigelse av prøvetidsansatte	256
9.7	Opphør av midlertidige arbeidsforhold	259
9.8	Oppsigelsesvern ved sykdom	260
9.8.1	Innledning – behovet for et særskilt oppsigelsesvern	260
9.8.2	Rekkevidden av oppsigelsesvernet ved sykdom	261
9.8.3	Prosessuelle regler – særlig om bevisbyrde	263
9.9	Oppsigelsesvern ved svangerskap, etter fødsel og adopsjon	264
9.9.1	Innledning – behovet for et særskilt oppsigelsesvern	264
9.9.2	Oppsigelsesvern under svangerskap	265
9.9.3	Oppsigelsesvern i permisjonstiden	266
9.10	Oppsigelsesvern ved militærtjeneste mv.	267
9.11	Særlig om oppsigelse av øverste leder i virksomheten	268
9.11.1	Innledning	268
9.11.2	Forhåndsavtaler om fraskrivelse av stillingsvern	270
9.11.2.1	Bakgrunnen for regelen	270
9.11.2.2	Inngått avtale. Fremgangsmåte i en opphørssituasjon	270
9.11.2.3	Vilkårene for å inngå avtale etter § 15-16	271
10	Fremgangsmåten ved nedbemanning	274
10.1	Innledning	274
10.2	Oversikt over prosessen	275
10.2.1	Planlegging og gjennomføring	275
10.2.2	Særlige tiltak	277
10.3	Kollektiv informasjons- og drøftelsesplikt	278
10.3.1	Generelt om informasjons- og drøftelsesplikt. Regelverk	278
10.3.2	Særlig om informasjons- og drøftelsesplikt ved masseoppsigelser	280
10.3.2.1	Regelens bakgrunn og formål	280
10.3.2.2	Begrepet «masseoppsigelse». Beregningsmetode	282
10.3.2.3	Drøftelser med «tillitsvalgte»	285
10.3.2.4	Tidspunktet for drøftelsene	287
10.3.2.5	Formålet med drøftelsene. Rett til sakkyndig bistand	288
10.3.2.6	Nærmere om den informasjonen som skal gis.	289
10.3.2.7	Særlig om beslutning truffet av andre enn arbeidsgiver	290
10.3.2.8	Referat og protokoll	292
10.3.2.9	Masseoppsigelsers virkning. Fratredelse	292
10.3.2.10	Brudd på drøftelses- og informasjonsplikten etter § 15-12	293

10.4	Opprettelse av omstillingsutvalg	293
10.5	Omstillingsavtale	296
10.6	Felles informasjon til alle ansatte	297
10.7	Utvalgelse	298
10.7.1	Innledning	298
10.7.2	Utvalgelseskrets	299
10.7.2.1	Utgangspunkt: Virksomheten som utvalgelseskrets	299
10.7.2.2	Adgang til å begrense utvalgelseskretsen?	300
10.7.3	Utvalgelseskriterier	303
10.7.3.1	Utvalgelseskriteriene må være saklige.	303
10.7.3.2	Anvendelse av kriteriene: ansiennitet og kompetanse	306
10.8	Særlig om «fristilling».	310
10.9	Arbeidsgivers individuelle informasjons- og drøftelsesplikt overfor arbeidstakerne	312
10.9.1	Generelt om arbeidsmiljøloven § 15-1.	312
10.9.2	Tidspunktet for drøftelsene	313
10.9.3	Bistand under møtet	314
10.9.4	Gjennomføring av drøftelsesmøtene	314
10.9.5	Brudd på drøftelsesplikten	316
10.10	Endelig beslutning om valg av overtallige arbeidstakere	317
10.10.1	Beslutning om oppsigelse	317
10.10.2	Oppsigelsens form og innhold.	318
10.10.3	Brudd på formkravene	320
10.10.4	Begrunnelse for oppsigelsen	320
10.10.5	Oppsigelsesfrister. Utsatt virkning av masseoppsigelser	321
10.10.5.1	Generelt om oppsigelsesfrister.	321
10.10.5.2	Krav til samlet ansettelsestid	322
10.10.5.3	Utsatt fratredelse – særlig om arbeidsmiljøloven § 15-2.	323
10.11	Nedbemanningsprosessen – oppsummering	325
11	Ferie og feriepenger i forbindelse med oppsigelse	327
11.1	Hovedregler om fastsettelse og avvikling av ferie.	327
11.2	Ferieavvikling i oppsigelsestid	329
11.2.1	Saksbehandlingsreglene mv.	329
11.2.2	Oppsigelse fra arbeidsgiver	330
11.2.3	Oppsigelse fra arbeidstaker	332
11.2.4	Krav på ferie i oppsigelsestiden	332
11.3	Utbetaling av opptjente feriepenger	333

12 Pensjon, trygd og andre ytelser	334
12.1 Innledning	334
12.2 Arbeidsgiverfinansiert tjenstepensjon	334
12.2.1 Innledning	334
12.2.2 Pensjonslovene i privat sektor	334
12.2.3 Supplerende ordninger utenfor pensjonslovene	337
12.3 Pensjonsreformen	337
12.3.1 Generelt om pensjonsreformen	337
12.3.2 Nærmere om alderspensjon fra folketrygden	338
12.3.3 AFP i privat sektor	340
12.3.3.1 Innledning	340
12.3.3.2 Beregning av pensjonen	340
12.3.3.3 Individuelle vilkår for uttak av pensjon	341
12.3.3.4 Finansiering	342
12.3.4 AFP i offentlig sektor	342
12.3.5 Revisjon av pensjonslovene i privat sektor	342
12.3.6 Betydningen av pensjonsreformen i et arbeidsgiverperspektiv	344
12.3.7 Annen førtidspensjon	345
12.3.7.1 Innledning	345
12.3.7.2 Utformingen av førtidspensjonsordningen	345
12.3.7.3 Sikring av førtidspensjon	347
12.3.7.4 Konsekvenser for arbeidstakerens pensjons- opptjening i folketrygden og arbeidsgivers tjenstepensjonsordning mv.	347
12.4 Tariffestet sluttvederlag – Sluttvederlagsordningen	348
12.4.1 Innledning	348
12.4.2 Generelt om Sluttvederlagsordningen	348
12.4.3 Grunnvilkår for ytelser etter Sluttvederlagsordningen	349
12.4.4 Særlig om sluttvederlag i forbindelse med nedbemanning	350
12.4.5 Størrelsen på sluttvederlaget	350
12.5 Pensjon og virksomhetsoverdragelse	351
12.5.1 Arbeidsmiljølovens regler om rettighetsovergang	351
12.5.2 Pensjonslovenes regler om virksomhetsoverdragelse	354
12.5.2.1 Innledning	354
12.5.2.2 Deling av pensjonsordninger	354
12.5.3 Sammenslåing av pensjonsordninger	355
12.6 Pensjonsrettighetene i forbindelse med hel eller delvis avvikling av virksomhet	357
12.7 Endring og avvikling av pensjonsordninger	358
12.7.1 Innledning	358
12.7.2 Pensjonslovene	358
12.7.3 Avtalebestemte skranker mot endring	361

12.7.4	Kollektive avtaler	362
12.7.5	Individuelle avtaler	362
12.7.6	Kompensasjonsordninger	364
12.7.7	Avtalerevisjon og ugyldighet	365
12.8	Trygderettslige rettigheter for arbeidstakere som omfattes av nedbemanning mv.	365
12.8.1	Oversikt over trygdeytelser	365
12.8.2	Dagpenger under arbeidsløshet	366
12.8.2.1	Grunnvilkår	366
12.8.2.2	Forholdet til sluttpakker	367
12.8.3	Sykepenger	368
12.8.4	Arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader	369
12.8.4.1	Innledning	369
12.8.4.2	Generelt om arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader	369
12.8.4.3	Kombinasjon arbeidsavklaringspenger, arbeidsvederlag og andre ytelser fra arbeidsgiver	369
12.8.5	Uføretrygd	371
12.8.6	Svangerskaps- og foreldrepenger	372
12.9	Lønnsgarantiordningen	373
12.9.1	Innledning	373
12.9.2	Virkeområde for ordningen	373
12.9.3	Hvem garantien omfatter	373
12.9.4	Hva garantien omfatter	374
12.9.5	Perioden for dekning/beløpsgrense	374
12.9.6	Arbeidstaker må melde seg som arbeidssøker	375
12.9.7	Saksbehandling	375
13	Sluttavtaler – innhold og utforming. Skatterettslige spørsmål	376
13.1	Utarbeidelse av sluttavtaler	376
13.1.1	Generelt om sluttavtaler – herunder avtalelovens bestemmelser	376
13.1.2	Nærmere om innholdet i sluttavtaler	377
13.1.3	Nærmere om bistand til jobbsøking, «outplacement» osv.	380
13.1.4	Konkurrans- kunde- og rekrutteringsklausuler	381
13.1.4.1	Innledning	381
13.1.4.2	Konkurransesklausuler	382
13.1.4.3	Kundesklausuler	386
13.1.4.4	Unntaket for virksomhetens øverste leder	387
13.1.4.5	Rekrutteringsklausuler	388
13.1.5	Forholdet til fortrinnsrett etter arbeidsmiljøloven § 14-2.	388
13.1.6	Inngåelse av sluttavtaler	390
13.1.7	Mislighold av sluttavtaler	391

13.2	Arbeidstakers rett til attest	393
13.3	Skatterettslige spørsmål	394
13.3.1	Innledning	394
13.3.2	Sluttvederlag	394
13.3.2.1	Sluttvederlag er skattepliktig inntekt	394
13.3.2.2	De tidligere unntakene i skatteloven § 5-15 bokstav a	395
13.3.2.3	Opphevelse og overgangsordninger	396
13.3.3	Erstatning for «tort og svie»	397
13.3.4	Naturalytelser	398
13.3.5	Sakskostnader	398
13.3.6	Dekning av utgifter til utdanning i forbindelse med opphør av arbeidsforhold	399
13.3.7	Periodisering	399
13.3.8	Beskatning av feriepenger	400
13.3.9	Formelle plikter	400
14	Arbeidstakers fortrinnsrett til ny ansettelse	401
14.1	Fortrinnsrett etter arbeidsmiljøloven § 14-2	401
14.2	Hvem har fortrinnsrett?	402
14.2.1	Arbeidstaker som er sagt opp på grunn av virksomhetens forhold	402
14.2.2	Arbeidstaker som er sagt opp på grunn av konkurs	403
14.2.3	Kravet til ansettelsestid	404
14.2.4	Særlig om midlertidig ansatte	405
14.3	Kravet om at arbeidstaker må være «kvalifisert for» stillingen	406
14.4	Ny ansettelse må skje i «samme virksomhet»	407
14.5	Fortrinnsrett kun ved ny ansettelse	408
14.6	Hvor lenge gjelder fortrinnsretten?	410
14.7	Tilbud om «passende» stilling og bortfall av fortrinnsretten	411
14.8	Fortrinnsrett for deltidsansatte	412
14.9	Fortrinnsrett ved virksomhetsoverdragelser	414
14.9.1	Innledning	414
14.9.2	Fortrinnsrett for arbeidstakere som overføres til ny arbeidsgiver	414
14.9.3	Fortrinnsrett for arbeidstakere som ikke overføres til ny arbeidsgiver	414
14.9.4	Særlige spørsmål knyttet til fortrinnsrett ved virksomhetsoverdragelse	417
14.9.5	Fortrinnsrett etter virksomhetsoverdragelse når virksomheten er konkurs	417
14.10	Valg mellom flere fortrinnsberettigede	417

14.10.1	Prioriteringen mellom de ulike gruppene fortrinnsberettigede	417
14.10.2	Valg mellom flere fortrinnsberettigede	419
14.11	Utøvelse av fortrinnsretten	419
14.12	Søksmål om fortrinnsrett	420
15	Tvist – særlig om oppsigelsesprosessen	422
15.1	Innledning	422
15.2	Forhandlinger ved tvist om oppsigelse	423
15.2.1	Innledning	423
15.2.2	Kravet om «forhandlinger»	424
15.2.3	Frist for å kreve og for å gjennomføre forhandlinger	426
15.2.4	Arbeidsgivers rett til å kreve forhandlinger	426
15.2.5	Retten til å bruke rådgiver	427
15.2.6	Forhandlingenes varighet	428
15.2.7	Kravet om protokoll	428
15.3	Søksmål	428
15.3.1	Innledning. Prosessporene	428
15.3.2	Norske domstolars kompetanse i tvister knyttet til grenseoverskridende virksomheter	429
15.3.3	Hovedregelen om prosessmåten	431
15.3.4	Søksmålsfrister	434
15.3.5	Hva det kan gås til sak om. Rett saksøkt	437
15.3.6	Pretensjonens betydning	439
15.3.7	Kumulasjonsregelen	439
15.3.8	Tvistelovens betydning	440
15.3.9	Hovedforhandlingen	444
15.3.10	Voldgiftsavtaler	446
15.4	Retten til å stå i stillingen	447
15.4.1	Innledning	447
15.4.2	Retten til å stå i stillingen under forhandlingene	449
15.4.3	Retten til å stå i stillingen under domstolsbehandlingen	449
15.4.4	Særlig om nedleggelse av virksomhet	450
15.4.5	Partenes rettigheter og plikter. Særlig om fratakelse av arbeidsoppgaver før utløpet av oppsigelsesfristen	452
15.4.6	Arbeidsgivers rett til å kreve fratredelse	454
15.4.7	Frist for fratredelse	458
15.4.8	Virkningen av fratredelse	459
15.4.9	Urettmessig utestengning	459
15.5	Virkningen av urettmessig oppsigelse	462
15.5.1	Innledning	462
15.5.2	Særregelen ved formuriktige oppsigelser	463
15.5.3	Nærmere om ugyldighet	465

15.5.4 Arbeidsopphør tross ugyldighet	466
15.5.5 Erstatningsregelen	467
Presentasjon av forfatterne	470
Litteratur	472
Lovregister	476
Domsregister	489
Stikkordregister	498